

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

СИЛАБУС навчальної дисципліни ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Вид дисципліни (за компонентом ОП): обов'язкова

Освітньо-професійна програма: Географія

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: кандидат географічних наук, асистент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Єремія Ганна Іванівна

Профайл викладача (-ів) https://ecogeo.cv.ua/Єремія-Ганна_Іванівна

Контактний тел. 0508148324

E-mail: h.yeremiia@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Вид консультації	День проведення	Час проведення
Очні консультації	понеділок	13.00-14.00
Онлайн-консультації	четвер	15.00-16.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Проблеми регіональної економіки» є самостійною дисципліною, що спрямовує свої вчення на розв'язання територіальних диспропорцій, сприяння ефективному економічному розвитку регіонів, вдосконалення, а подекуди, й зміни галузевої та територіальної структури національного господарства та його регіональних підсистем. Дослідження з регіональної економіки є фундаментальними економічними знаннями, які конструктивні за змістом, тобто мають власний конкретно визначений об'єкт дослідження, для аналізу якого використовується інформація, методика, теорія, прийоми та підходи різних галузей знань задля досягнення істини, для підсилення регіональних економічних досліджень.

2. Мета викладання дисципліни - є формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та проблеми регіонального розвитку економіки та про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу, а також об'єктивну необхідність раціонального використання всіх ресурсів і охорони навколишнього середовища.

Основні **завдання** навчальної дисципліни: засвоєння теорії розміщення продуктивних сил, регіональної економіки та регіонального розвитку, наукових засад регіональної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її економічних районів тощо.

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу здобувач вищої освіти має вивчити наступні дисципліни: Основи економічних знань, Географія ПРП України, Регіональна економічна і соціальна географія, Географія населення і розселення .

4. Результати навчання.

Компетентність, що забезпечує. Вивчення курсу забезпечує формування у фахівців компетентності щодо базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних методів управління персоналом.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності

СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів.

СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 4. Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня.

СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців.

Програмні результати. Формування результатів навчання ґрунтується на визначених освітньо-професійною програмою компетентностях, при врахуванні їх сформованості залежно від освоєних раніше чи суміжно подібних дисциплінах та виконанні завдань з професійної діяльності згідно кваліфікації.

<p>продуктивних сил та формування економіки регіонів. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності розміщення продуктивних сил, їх об'єктивний характер. Сучасні процеси глобалізації та регіоналізації і їх роль у визначенні стратегії розвитку країни та реалізації соціально-економічних пріоритетів регіонів.</p>												
<p>Тема 2. Регіон у системі територіального поділу праці. Поняття та економічна сутність регіону у системі територіального поділу праці. Спеціалізація і комплексний розвиток регіонів. Господарський потенціал і рівні розвитку регіонів. Сприяння розвитку регіонів: державна політика, пріоритети, програми, управління.</p>	28	4	4	-	-	20						
<p>Тема 3. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах. Економіка України як єдиний господарський комплекс. Особливості та стан формування. Місце України в світовому промисловому і сільськогосподарському виробництві.</p>	28	4	4			20						
<p>Тема 4. Природний та трудовий потенціал економіки України. Природно-ресурсний потенціал і його</p>	28	4	4			20						

структура. Характеристика природно-ресурсного потенціалу регіонів, їх сировинних, паливних, біологічних, земельних, водних, рекреаційних та інших ресурсів. Ресурсозбереження як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу.													
Разом за змістовим модулем 1	90	15	15			60							
Змістовий модуль 2. Економіка України як єдність регіональних соціально-економічних систем та проблеми розвитку економіки регіонів.													
Тема 1. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку. Особливості територіальної організації продуктивних сил регіонів України. Особливості господарських комплексів економічних районів України. Проблеми й перспективи розвитку регіонів України.	14	4	4	-	-	10							
Тема 2 Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури. Загальна характеристика міжнародних економічних відносин України. Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України.	17	3	4	-	-	10							
Тема 3. Сталий розвиток продуктивних сил. Концепція сталого розвитку суспільства. Основні ідеї сталого розвитку продуктивних сил. Формування	27	4	3	-	-	20							

сучасної моделі сталого розвитку України та її регіонів.													
Тема 4. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища. природокористування: принципи та природоохоронна діяльність. Світовий досвід і міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища.	28	4	4			20							
Разом за змістовим модулем 2	90	15	15			60							
Усього годин	180	30	30			120							

5.3. Темі практичних занять

№		Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Назва	Тема 1. Природний та трудовресурсний потенціал України	7годин	10 балів
	Завдання	Підготувати статистичну інформацію про народжуваність, смертність та природний приріст населення України в розрізі адміністративних областей. Скласти таблицю.		
	Результат			
2.	Назва	Тема 2. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення	8 годин	10 балів
	Завдання	Дати економічну характеристику галузі господарства. Методичні рекомендації. Виконується письмово, в зошитах. Вибір галузі довільний, характеристику здійснювати за попередньо поданою схемою		
	Результат			
3.	Назва	Тема 3. Економіка регіонів України: стан та перспективи розвитку		

	Завдання	1. Використовуючи довідкову інформацію на контурну карту України масштабними структурними значками нанести найбільші промислові вузли економічних районів. 2. Використовуючи карти навчального атласу України, визначити географічне положення, межі та склад обраної ТСЕС (в даному випадку економічний район)	8 годин	10 балів
	Результат			
4.	Назва	Тема 4. Міжнародні економічні зв'язки України та її інтеграція в європейські та інші світові структури	7 годин	10 балів
	Завдання	За допомогою секторних діаграм відобразити структуру експорту-імпорту України. Визначити питому вагу країн світу в торгівлі з Україною.		
	Результат			
Всього			30	40

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи

Змістовний модуль 1

1. Економічне районування України та формування регіональних господарських систем
2 бали/20 годин
2. Державна регіональна економічна політика та управління регіональним розвитком
2 бали /30 годин
3. Ресурсний потенціал економіки регіонів України 2 бали /20 годин

Змістовний модуль 1

4. Трансформаційні процеси в господарському комплексі України та їхні регіональні особливості 2 бали/ 30 годин
5. Економічний простір України та особливості розвитку регіональних соціально-економічних систем 2 бали/ 20 годин

Всього: 10 балів / 120 годин

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача) – не передбачено.

Політика оцінювання

Політика щодо академічної доброчесності: Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності, викладених у Положенні «Про виявлення та запобігання академічному плагиату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view). Виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з графіком консультацій викладача. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, переведення на індивідуальний графік з різних причин) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

За умови проходження навчальних тренінгів на платформі Prometheus та інших фахових платформах виконання всіх завдань та отримання сертифікату, студент може отримати додатково 10 балів до підсумкової оцінки по освітній компоненті.

Критеріями оцінювання є:

1. Контроль засвоєння лекційного і самостійно опрацьованого теоретичного матеріалу здійснюється на основі *усної співбесіди, оцінювання письмового виконання завдань, тестувань.*
2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом *їх поточної перевірки й оцінювання.*
3. Матеріал для *самостійної роботи студентів*, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю (опитування, тестування, розв'язанні практичних завдань, задач, виконанні завдань самостійного опрацювання, кейсів). Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів, з яких 25 балів за участь у практичних заняттях (10 балів – самостійна робота) та 5 балів – контрольна робота; 2 модуль – 30 балів, з яких 25 балів за участь у практичних заняттях (10 балів – самостійна робота) та 5 балів – контрольна робота.

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі іспиту з врахуванням балів (оцінок) отриманих за два модулі. Іспит проводиться в усній формі і передбачає відповіді на два теоретичні питання (1 питання – 10 балів; 2-е питання – 10 балів), ситуаційне завдання (20 балів) Загальна сума балів, яку може отримати студент – 40 балів.

Підсумкова оцінка за ОК, яку здобувач освіти може отримати за результатами вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, які виводяться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (екзамену) – до 40 балів.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Викладання дисципліни передбачає поєднання основних традиційних та інтерактивних методів аудиторного навчання з елементами електронного навчання та консультування, що передбачає використання сучасних інформаційних технологій, платформ та забезпечує засвоєння програмних результатів навчання.

Методи навчання

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо)

МН2 – практичні методи (практичні або ситуаційні завдання)

МН4 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо)

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами

МН6 – електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси, семінари)

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, самостійної роботи та має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали. Також, підсумкова оцінка може бути оскаржена здобувачем освіти, процедура регламентується Положенням про апеляцію на результати підсумкового семестрового контролю знань <https://drive.google.com/file/d/16FPnHMJXd2al362HvDwmvoZ5uEih42ks/view>.

Формою поточного контролю являється усний контроль, а саме: індивідуальне опитування; письмовий контроль: розв'язування задач, вирішення кейсів, ситуативних завдань.

Формою підсумкового контролю – є екзамен.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

**Розподіл балів, які отримують студенти
Вид підсумкового контролю: екзамен**

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)											Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	CP		МКР 1	T6	T7	T8	CP		МКР 2		
5	5	5	5		10	5	5	5	5		10		

**8. Рекомендована література
Основна**

1. Адаменко О. М., Косенко Я. В. Основи екології: Навчальний посібник. – К.: ЦЦНЛ, 2005. – 320с.
2. Голіков А. П., Дайнеко О. Г. Позднякова Л. О. Черномас П. О. Регіональна економіка та природокористування / Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009 – 352с.
3. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навч. посіб. – 4-те вид., випр. і. доп. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2006. – 319с.
4. Долішній М. І., Стадницький Ю. І., Загородній А. Г., Товкан О. Е. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посіб. – Львів: НУ «Львівська політехніка», «Інтелект Захід», 2003. – 256 с.
5. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил (Теорія, методи, практика). Вид. 5-тн доп. – К.: Європ. Ун-т, 2002 – 216с.
6. Клименко М.О., Прищепа А. М., Вознюк Н. М. Моніторинг довкілля: Підручник – К.: Видавництво центр „Академія”, 2006. – 360с.
7. Клиновий Д. В., Пепа Т. В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України / За наук. ред. Л. Г. Чернюк: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2006. – 728 с.
8. Коваль Я. В., Антоненко І. Я. Регіональна економіка: Навч. посіб. – К: ВД „Професіонал”, 2005. – 272 с. 23. Лишиленко В. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навчальний посібник. – К.: Цкнтр навчальної літератури, 2006. – 325с.
9. Лишиленко В. І. Регіональна економіка: Підручник / В. І. Лишиленко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 384с.
10. Мельник С.А. Управління регіональною економікою: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 124с. 25. Кучерявий В. П. Екологія. – Львів: Світ, 2001 – 500 с.
11. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка Підручник / За ред. В.В. Ковалевського, О.Л. Михайлюк, В. Ф. Семенова. – 7-ме вид., стер. – К.: Знання, 2005. – 350 с.– (Вища освіта ХХІ століття).
12. Розміщення продуктивних сил України: Підручник / За ред. Є.П. Качана. – К.: ВД „Юридична книга”, 2001. – 552 с.
13. Савченко В. Ф. Регіональна економіка: Навчальний посібник / Савченко В.Ф. – К.: Кондор, 2012. – 339 с.

Додаткова

1. Мазур А.Г. Регіональна економіка: проблеми відтворення та управління. – Вінниця, 2000. – 263с.
2. Опельбаум Ю. Ш., Пак Н. Т., Герасименко С. В. Регіональний аналіз реалізації алкогольних напоїв в Україні. // Вип. 6 (XLIY) Частина 4. – НАН України Інститут регіональних досліджень – Львів, 2003. – С. 290– 293.
3. Пак Н. Т. Роль держави у формуванні інвестиційних ресурсів регіону// Соціальноекономічні дослідження в перехідний період. – ІРД НАН України, 2000. – С. 403 – 408. 39.

Інтернет джерела

1. Державна служба статистики України <https://ukrstat.gov.ua/>
2. Статистичний збірник «Регіони України» <https://stat.gov.ua/>
3. Міністерство економіки України <https://me.gov.ua/>